

Вакуленко Юлія Віталіївна

*Аспірантка кафедри психодіагностики та клінічної психології
Київського національного університету імені Тараса Шевченка*

Vakulenko Yuliia

*Graduate assistant of the department Psychodiagnostics and clinical psychology
Taras Shevchenko National University of Kyiv*

ПЕРЕВАГИ ТА ТРУДНОЩІ РАННЬОЇ ДІАГНОСТИКИ РОЗЛАДІВ АУТИЧНОГО СПЕКТРУ

ADVANTAGES AND DIFFICULTIES OF THE EARLY DIAGNOSTICS OF THE AUTISM SPECTRUM DISORDERS

Анотація. У статті поставлена проблема актуальності ранньої діагностики розладів аутичного спектру (РАС), описані її переваги та труднощі. Розглянуті методи, які допомагають діагностувати РАС у ранньому віці.

Ключові слова: розлади аутичного спектру, аутизм, РАС, рання діагностика.

Summary. The article poses the problem of urgency of early diagnostics of autism spectrum disorders (ASD), describes its advantages and difficulties. Considered methods that help diagnose ASD in early childhood.

Key words: autism spectrum disorders, autism, ASD, early diagnosis.

Актуальність проблеми. Проблема діагностики аутизму, починаючи з 30–40 років минулого століття і дотепер все ще лишається актуальною, це обумовлено зростанням статистичних показників розповсюдженості РАС у всьому світі.

При порівнянні даних численних досліджень, проведених в період з 1966 по 2001 рр., було з'ясовано, що показник поширеності аутизму подвоювався кожні два роки, його зростання склало близько 1300% [6; 7].

За даними Всесвітньої організації аутизму в 2008 р. 1 випадок аутизму випадав на 150 дітей, а вже за даними Центру з контролю захворюваності та профілактики та Державного агентства з епідеміології (США) від 2012 р поширеність аутизму становила 1 випадок на 88 дітей, що на 23% більше, ніж попередня оцінка [1]. А за даними повторного дослідження Центру з контролю захворюваності та профілактики та Державного агентства з епідеміології у США 1 дитина з 68 має розлад аутичного спектру [2; 3].

Виклад основного матеріалу. Для науковців важливим питанням лишається рання діагностика РАС, що допоможе спеціалістам надавати своєчасну допомогу дітям та сім'ям, що їх виховують. Дослідження показують ефективність раннього втручання, зокрема дослідження проведене у 2012 році у США, проде-

монструвало зростання рівня адаптивної поведінки, коефіцієнту інтелекту, експресивного та рецептивного мовлення, соціальної компетентності та зниження рівня тяжкості симптомів [4].

Перевагами раннього виявлення РАС є отримання сім'ями інформації, яка допоможе розробити план дій, зосередитися на терапевтичних втручаннях, розроблених для РАС.

Труднощами раннього виявлення можуть бути побоювання щодо раннього діагностування, можливе нерозуміння та засудження оточення, зміни у стосунках між дитиною та батьками, сімейній динаміці, можливі занижені очікування стосовно розвитку дитини. Також складною є постановка вірного діагнозу до 2 років, діагноз може не підтвердитися в процесі дорослішання.

Згідно досліджень, батьки в першу чергу звертають увагу на такі симптоми, як затримка у розвитку мовлення, проблеми зі слухом, відхилення у соціальному розвитку, стереотипна поведінка [5].

Дослідники з Центру контролю захворювань США та Американської академії педіатрії виділили перші ознаки, які є передвісниками розладів аутичного спектру [2; 3]:

- Відсутність погляду у відповідь.

- Відсутність теплового, радісного виразу обличчя з поглядом.
- Відсутність ділення радістю чи інтересами.
- Відсутність обміну почерговими вокалізаціями з батьками.
- Відсутність реакції на ім'я.
- Затримка у початку лепету у віці більше 9 місяців.
- Відсутність або брак використання передмовних жестів (махає, вказує пальцем, показує).
- Немає окремих слів до 16 місяців.
- Немає словосполучень з 2-х слів до 24 місяців.
- Повторювані рухи чи положення тіла, рук, кистей чи пальців.
- Втрата мови або соціальних навичок у будь-якому віці.

Для ранньої діагностики РАС рекомендується [2; 3]:

- Діагностичне інтерв'ю на основі DSM-5 чи МКХ-10.
- Стандартне обстеження, проведене за допомогою науково обґрунтованого інструментарію для визначення аутизму (напр., ADOS2).
- Спостереження за особою у неструктурованій діяльності.

- Оцінка розвитку.
- Перевірка слуху.

Діагностичне обстеження має включати як пряму, так і непряму оцінку, діагноз аутизм не може бути поставлений виходячи тільки із спостережень за дитиною, яка поводить себе певним чином. Він також не може базуватися тільки на тому, що доповідають батьки.

Повна діагностична картина включає комбінацію даних, отриманих від:

- Батьків: інформація про історію розвитку дитини та первинні скарги.
- Дитини: неструктуроване спостереження та структуроване тестування (опитувальники РСА, виміри адаптивної поведінки, багатовимірні соціально-емоційні опитувальники).

Висновки. Таким чином, можна зробити висновки, що рання діагностика РАС є необхідною, тому що дозволяє своєчасно оцінити відхилення у розвитку дитини, сім'ям з такими дітьми отримати інформацію і розробити план дій, а раннє втручання допоможе знизити тяжкість симптомів і підвищити соціальну адаптацію, інтеграцію дитини з РАС у суспільство.

Література

1. Альбицкая Ж. В. Ранний детский аутизм — проблемы и трудности первичной диагностики при междисциплинарном взаимодействии / Ж. В. Альбицкая // Медицинский Альманах. — 2016. — № 2. — С. 108–111.
2. American Academy of Pediatrics Medical Home Autism [Електронний ресурс] — Режим доступу до ресурсу: www.medicalhomeinfo.org/about/cocwd/autism.aspx.
3. Center for Disease Control's Autism Screening for Professionals [Електронний ресурс] — Режим доступу до ресурсу: www.cdc.gov/ncbddd/autism/hcp-screening.html.
4. Early intensive behavioral intervention (EIBI) for young children with autism spectrum disorder (ASD) / B. Reichow, E. Barton, B. Boyd, K. Hume // Cochrane Database Syst Rev 2012. — 2012. — № 10.
5. First Signs, Inc. [Електронний ресурс] — Режим доступу до ресурсу: www.firstsigns.org.
6. Fombonne E. Epidemiology of pervasive developmental disorders / *Pediatr Res.* — 2009. — № 65.
7. Fombonne E. The prevalence of autism // *JAMA.* 2003. Vol. 289. No 1, P. 87–89.